

چکیده طرح های پژوهشی پایان یافته (۴)

عنوان طرح:

۱. بررسی روش های مناسب ملحوظ کردن ارزش های شهروندی با توجه به موازین دینی در

برنامه های درسی

مجری: خانم ملیحه آشتیانی

راهنما: دکتر عبدالعظیم کریمی

تاریخ شروع: سال ۸۱

تاریخ پایان: سال ۸۳

تعریف مسئله

طی سال های اخیر، در برنامه های درسی بسیاری از کشورها اصلاحاتی برای ملحوظ کردن آموزش شهروندی انجام شده است. آموزش ارزش های شهروندی، به نسل جوان شناخت هایی می دهد که حقوق و وظایف خود را بشناسد و علاوه بر شناخت مسئولیت ها در جامعه خود، با ارزش های فرهنگی

که مقبولیت جهانی دارند نیز، آشنا شوند.

شهروندی، مشارکت در زندگی اجتماعی و سیاسی جامعه است. بنابراین جامعه باید دارای زمینه‌هایی برای ایجاد این ارزش‌ها باشد. این زمینه‌ها عبارت‌اند از: حکومت مردمی، وجود مسئولیت‌ها در زمینه اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و امکان مشارکت در فعالیت‌ها و تحولات جامعه، انسجام اجتماعی و تعلق به یک جامعه سیاسی. ارزش‌ها نیز دارای سه جزء شناختی، عاطفی و عملی هستند و یادگیری و عمل به آن‌ها در فرآیندی مرتبط بین این اجزا انجام می‌شود. ارزش‌ها نظام‌مندند و گاه آشکار و دستوری و گاه ضمنی‌اند.

سازمان آموزش و پرورش در کنار تربیت علمی، در اجتماعی کردن هر نسل، انتقال فرهنگ و ارزش‌ها بازی می‌کند. ارزش‌ها را از طریق آموختن قواعد، نظم و آداب و رسوم رفتاری، اعتقادی به صورت دستوری (شفاهی) و از طریق محتوا در برنامه درسی پیاده و سپس با روش‌هایی، محتوا و فعالیت‌های انتخاب شده را تدریس و ارزشیابی می‌کند.

آموزش ارزش‌های شهروندی با در نظر گرفتن موازین دینی نیز اهداف خاص خود را دارد. به هر حال، با توجه به ضرورت این امر و با در نظر گرفتن این نکته که شروع عمل به مسئولیت‌های شهروندی سنین نوجوانی و برای شروع آموزش این ارزش‌ها دوره ابتدایی بهترین سن است، این موضوع برای تحقیق انتخاب شد.

هدف تحقیق

۱. شناخت ارزش‌های شهروندی هماهنگ با موازین دینی.
۲. طراحی الگوی مناسب برای جای دادن این ارزش‌ها در برنامه ریزی درسی.
۳. تعیین روش‌های مناسب آموزش این ارزش‌ها.

سؤالات تحقیق

۱. ارزش‌های اساسی شهروندی از دیدگاه برنامه‌ریزان درسی و متخصصان تعلیم و تربیت اسلامی

در جامعه ایران کدام‌ها هستند؟

۲. این ارزش‌ها را با چه الگویی می‌توان در مرحله طراحی در برنامه‌ریزی درسی استفاده کرد؟
۳. این ارزش‌ها را با چه روش‌هایی می‌توان تدریس کرد (مرحله اجرا) که مفید و مؤثر باشند؟
۴. چگونه می‌توان این ارزش‌ها را در مرحله ارزشیابی در برنامه‌ریزی درسی ملحوظ کرد؟

نوع تحقیق و ابزار تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی بود و برای انجام دادن آن از مصاحبه استفاده شد.

داده‌های مورد نیاز

۱. مطالعه و بررسی اسناد و مدارک ملی و مذهبی در مورد ارزش‌های شهروندی در ایران.
۲. مطالعات میدانی مشتمل بر مصاحبه با صاحب‌نظران و برگزیدگان و متخصصان تعلیم و تربیت و معارف اسلامی در خصوص ارزش‌های شهروندی و اولویت‌های آن‌ها.
۳. مطالعات میدانی مشتمل بر مصاحبه هدایت‌شده با متخصصان درباره روش‌های مناسب تدریس آموزش در خصوص ملحوظ داشتن این ارزش‌ها در برنامه درسی.

جامعه آماری

با توجه به این‌که متخصصان برنامه‌ریزی درسی حدود ۵۰ نفر و کارشناسان ۱۲۰ نفر تخمین زده شد، طبق جدول مورگان ۴۴ نفر از گروه اول و ۹۲ نفر از گروه دوم انتخاب خواهند شدند. همچنین با تعدادی از متخصصان تعلیم و تربیت و تربیت اسلامی به صورت انتخابی مصاحبه شد.

شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌های متون مصاحبه‌ها، تنظیم مقولات، استنباط و تفسیر.

استفاده از آمار توصیفی و استنباطی.

عنوان طرح

۲. تهیه استانداردهای درس زیست‌شناسی در برنامه درسی کشور با توجه به مطالعات تطبیقی

مجری: محسن فرمهبینی فراهانی

ناظر: محمد کرام‌الدینی

تاریخ شروع: سال ۸۱

تاریخ پایان: سال ۸۳

تعریف مسئله

یکی از راه‌های ارتقای کیفی نظام آموزشی این است که برنامه‌های درسی را با استانداردهای از قبل تعیین شده بسنجید و نقاط ضعف را شناسایی و برای رفع آن اقدام کننده از استانداردها می‌توان برای تعیین پیشرفت و تغییرات استفاده کرد.

استانداردها مشکلات و تنگناهای برنامه‌های آموزشی موجود را نشان می‌دهند و راه اصلاح آن‌ها را فرار و قرار می‌دهند. از استانداردها در کشورهایی که دارای برنامه درسی ملی هستند، می‌توان برای پیش‌بینی روند کارها استفاده کرد و به تنظیم اصولی برنامه‌های آموزشی آینده پرداخت. این سند در حکم راهنما در تهیه و تدوین استانداردهای برنامه درسی مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ ولی در کشور ما، که این سند به شکل مکتوب وجود ندارد، برنامه‌ریزی برای تهیه برنامه‌های درسی استاندارد محور از جمله راهکارهایی است که به تشخیص راه کمک می‌کند و در حقیقت، از طریق مجموعه استانداردها می‌توان به توصیف و درک یک نظام آموزشی نایل آمد. برای رسیدن به استانداردهای تحصیلی بالا، تهیه استانداردهای محتوا و عملکرد برای هر ماده درسی از منابع اصلی به شمار می‌رود؛ زیرا چهارچوب لازم برای طراحی برنامه درسی و معیاری برای پاسخ‌گویی فراهم می‌آورد. این تحقیق برای دستیابی به استانداردهای درس زیست‌شناسی متناسب با ویژگی‌های نظام برنامه‌ریزی درسی ایران و ویژگی‌های فرهنگی، ملی و دینی کودکان انجام می‌شد؛ زیرا در حال حاضر چنین استانداردی در ایران وجود ندارد.

اهداف تحقیق

۱. تبیین مبانی نظری و اصول زیربنایی استانداردسازی در برنامه درسی.
۲. آشنایی با نحوه تدوین و استانداردسازی و تجارب سایر کشورها در ماده درسی زیست شناسی.
۳. تدوین استانداردهای مناسب درسی زیست شناسی در دوره متوسطه.

سؤال‌های تحقیق

۱. مفروضات و اصول زیربنایی استانداردسازی در برنامه درسی کدام است؟
۲. با توجه به مطالعات تطبیقی جهانی، استانداردهای ماده درسی زیست شناسی کدام است؟
۳. استانداردهای مناسب درس زیست شناسی در دوره متوسطه با توجه به مطالعات تطبیقی و نتایج اعتباربخشی در نظام برنامه درسی کشورمان کدام است؟

داده‌های مورد نیاز

داده‌های مورد نیاز شامل تجارب و یافته‌های سایر کشورها در امر استانداردسازی، دیدگاه‌های معلمان و دیدگاه‌های صاحب‌نظران و کارشناسان برنامه درسی بود.

ابزارهای اندازه‌گیری

- داده‌ها در این تحقیق از منابع زیر به دست آمد:
۱. مصاحبه با صاحب‌نظران و استادان متخصص دانشگاه.
 ۲. پرسش‌نامه برای آگاهی از نظریات و دیدگاه‌های معلمان زیست شناسی درباره استانداردهای این ماده درسی
 ۳. مطالعه استانداردهای برنامه درسی این درس در سایر کشورها از طریق مطالعات تطبیقی.
 ۴. بانک‌های اطلاعات اینترنتی.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری شامل معلمان زیست‌شناسی رشته علوم تجربی شهر تهران، صاحب‌نظران و استادان دانشگاه در این رشته بود.

نمونه تحقیق شامل ۶۰ نفر از معلمان درس زیست‌شناسی رشته علوم تجربی در دبیرستان‌های تهران بود. انتخاب این افراد به این صورت بود که شهر تهران به ۵ قسمت شمال، جنوب، مرکز، مغرب و مشرق تقسیم شد. از هر قسمت یک منطقه آموزشی به‌طور تصادفی انتخاب گردید و در هر منطقه ۱۲ نفر از معلمان خبره زیست‌شناسی زن و مرد، که از طریق گروه آموزشی زیست‌شناسی منطقه معرفی شده بودند، انتخاب شدند. نمونه تحقیق در مورد صاحب‌نظران و استادان دانشگاه، به سبب محدودیت آن‌ها به صورت انتخابی بود و همه کارشناسان گروه برنامه‌ریزی درسی زیست‌شناسی سازمان، به‌علاوه حداقل ۳۰ نفر از صاحب‌نظران و استادان دانشگاهی که در مراکز تربیت معلم، دانشگاه تربیت معلم و تربیت دبیری (دانشگاه شهید رجایی) و سایر مراکز دانشگاهی در تهران به تحقیق یا تدریس در زمینه زیست‌شناسی اشتغال داشتند، بود.

شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

بعد از آن که اصول و مبانی استانداردگزینی در برنامه‌های درسی تدوین شد، اطلاعات حاصل از مطالعات تطبیقی، طبقه‌بندی گردید و چک‌لیستی از استانداردهای خام فراهم آمد. این استانداردها به‌علاوه استانداردهایی که از طریق پرسش‌نامه معلمان به دست آمده، استانداردهای اولیه را فراهم آورد.

این استانداردها به وسیله صاحب‌نظران و متخصصان این حوزه (زیست‌شناسی) اعتباربخشی شد تا استانداردهای نهایی استخراج شود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از شاخص‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. ضمن این که برای مقایسه نظریات معلمان با یک‌دیگر یا معلمان با کارشناسان از آزمون کالموگروف-المیرنف استفاده گردید.

عنوان طرح

۳. بررسی تطبیقی نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در هشت کشور جهان و ارائه الگوی مناسب

برای آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

مجری: احمد شریفان

ناظر: دکتر علی رضا کیامنش

همکاران: دکتر حسن پاشا شریفی، دکتر عادل یغما و مرتضی خلخالی

مشاوران: دکتر سید علی اکبر مرعشی و دکتر فرخ لقا رئیس دانا

تاریخ شروع: سال ۷۹

تاریخ پایان: سال ۸۱

تعریف مسئله

هدف از انجام دادن این پژوهش، بررسی تطبیقی نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی فراگیرندگان در کشورهای آلمان، ژاپن، کانادا، فرانسه، جمهوری کره، مالزی، اندونزی و مصر با جمهوری اسلامی ایران به منظور بهره‌گیری از نتایج مطالعه برای پیشنهاد الگوی مناسب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی فراگیرندگان در نظام آموزشی و پرورشی جمهوری اسلامی ایران بود.

هریک از نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای یاد شده به دلایل زیر برای مقایسه با کشورمان انتخاب شدند:

- داشتن نقش مهم در تعیین استانداردهای جهانی آموزش و پرورش.
 - نوآوری‌ها و شیوه‌های مطلوب در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ثبت و اشاعه نتایج ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و ارتقای تحصیلی فراگیرندگان.
 - وجود مسائل و موانع مشابه در نظام آموزشی و پرورشی (به ویژه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی) این کشورها با جمهوری اسلامی.
- اطلاعات مورد نیاز پژوهش (ویژگی‌های بارز جامعه شناختی، ساختار نظام آموزشی و پرورشی،

رویکرد برنامه درسی، عناصر برنامه درسی، نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، نوآوری و شیوه‌های مطلوب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، چگونگی اعلام نتایج امتحان در کارنامه تحصیلی، نحوه اشاعه نتایج ارزشیابی، و نحوه ارتقای تحصیلی فراگیرندگان) با استفاده از اسناد و مدارک موجود و در دسترس درباره نظام آموزش و پرورش کشورهای مورد مطالعه جمع آوری شد. سپس اطلاعات جمع آوری شده به روش کیفی در سه مرحله (خلاصه کردن اطلاعات، عرضه اطلاعات، و نتیجه‌گیری) مورد تحلیل قرار گرفت و این نتیجه حاصل شد که در کشور ما، بین نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به مثابه یک عنصر از برنامه درسی با سایر عناصر و رویکرد و الگوی برنامه درسی، هماهنگی و هم‌سویی لازم وجود ندارد و این عامل خود یکی از عوامل اساسی عدم تحقق نیافتن انتظارات آموزشی و پرورشی و رشد و توسعه جامعه است. در صورتی که در کشورهای دارای نظام آموزش و پرورش برتر، این هماهنگی و هم‌سویی بین عناصر برنامه آموزشی و درسی و حتی ویژگی‌های جامعه‌شناختی وجود دارد. در نهایت با بهره‌گیری از ویژگی‌های مطلوب در نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی این کشورها، الگوی مناسب برای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی فراگیرندگان در نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران تهیه شد.